

АДВЕНТИЗМ В УКРАЇНІ: СТАВЛЕННЯ ДО НАЦІОНАЛЬНИХ І КУЛЬТУРНИХ ТРАДИЦІЙ, ЯВИЩ СУЧАСНОСТІ

Україна - Батьківщина не лише українців, а й багатьох національних меншин з різними культурами і традиціями. Україна загалом християнська країна, в якій поряд з традиційними церквами - православною, католицькою, протестантськими - закорінюються і активно розвиваються нетрадиційні для української культури і духовності неохристиянські і нехристиянські релігії та конфесійні течії. В Україні відбувається складний процес духовного відродження, особливо в інтелектуальному середовищі. Багато пишеться і говориться про збереження культурної спадщини. Повсюдно відновлюються пам'ятники архітектури, мистецтва, які засвідчують про загально визнаний історичний внесок християнства в розвиток духовності й моральності українського народу. На наших очах відбуваються зміни суспільно-релігійних відносин.

Як і всі віруючі, адвентисти сьомого дня, маючи конституційні гарантії на право сповідання релігії, хочуть належним чином зрозуміти і оцінити значення сьогоднішнього дня. В руслі цих міркувань Церква адвентистів сьомого дня в Україні хоче бути зрозумілою українською суспільністю у своєму ставленні до вітчизняних, національних і культурних традицій, до сучасності.

Зрозуміло, що багатоманіття звичаїв і традицій є своєрідною формою вираження того духовного багатства, яке принесла Євангелія народам в минулі сторіччя. Це - і традиційні мелодії релігійних піснеспівів, і архітектурні форми українських храмів, і життєописи народних подвижників, які черпали натхнення і силу для звершення своїх діянь у християнській етиці і самовідданості своєму народові і своїй Батьківщині, і молитовна подяка перед їжею, і молитва перед початком праці, і добре побажання працюючому: "Бог вам на допомогу", і християнська гостинність з хлібом і сіллю, так зрозуміла і властива українському народові.

В молитовних будинках адвентистів сьомого дня в Україні звучать піснеспіви українських композиторів Бортнянського, Березовського, Стеценка, Лисенка, Леонтовича та інших митців, які збагатили духовну культуру українського народу своїми християнськими творами.

* Московчук Анатолій, пастор Церкви АСД м. Чернівці

Під час урочистих богослужінь, на з'їздах Церкви АСД велично виконується український християнський гімн "Боже великий, єдиний, нам Україну храни". В багатьох країнах світу адвентисти, цінуючи національну культуру, носять національний одяг, демонструють інші атрибути своєї національної приналежності. Хористи і музиканти, вся адвентистська молодь прагнуть своє християнське служіння виконувати в українських національних формах і строях. Але найголовніше, що ми можемо внести до національної культури - це богослужіння на зрозумілій, сучасній, літературній, рідній українській мові, залучаючи до цієї скарбниці національної духовності всіх, хто відвідує наші церкви через дослідження живого Божого слова, через сердечну, незавчену, що впливає із переповнених почуттів, молитву.

І не тільки це. Відвідувачі, які побували на адвентистських весіллях, могли почути змістовні й урочисті настанови і побажання молодим, зворушливі обіцяння вірності, які даються молодими перед Богом і Церквою, могли переконатися, як весело і цікаво відбувається весілля без спиртних напоїв. Скільки тут творчої фантазії виявляє молодь! Музикальні виступи змінюються іншими народними формами, веселими гумористичними побажаннями. Новорічні вечори, на які збирається молодь, насичені піснеспівами молодіжних гімнів, музикою, іграми, які так чи інакше пов'язані з притаманною нашому народові духовністю і культурою.

Безперечно, ми не схвалюємо такі звичаї і релігійні обряди, які явно суперечать Святому Письму. Це іноді викликає неприязнь деяких місцевих жителів, а то й їх пряму протидію. Так було завжди: і тоді, коли євангельська вістка була звернена до греко-римського світу, і в епоху хрещення Русі-України, і в інші періоди. Однак незаперечним є те, що там, де Слово Боже було сприйняте вірою, там починався новий етап національного відродження, тому що Євангелія відроджувала людину і ушляхетнювала її. Дуже влучно про це сказав перший митрополит-українець Київської Русі Іларіон: "Молоде вино не наливають в старі міхи". Молоде Київське християнство мало намір розвиватися не в старих візантійських цезаропапістських формах, а в традиціях і звичаях національної киеворуської, а відтак - української духовності й ментальності. Саме в цій царині виявився духовний потенціал християнства в Україні: у примноженні й передачі новим поколінням творчої наснаги і працелюбності, терпіння, людинолюбства, доброти і надії на краще. Це все мало неабиякий вплив на загальну культуру українського народу, на його духовну ментальність.

Отже, національна культура в кращих своїх виявах завжди досягала нового звучання з прийняттям її носіями вчення Ісуса Христа.

У практиці духовної діяльності Церкви АСД в Україні, починаючи від здобуття нашою країною державної незалежності, з'явилися нові можливості впливу на прискорення національного і духовного відродження. Широко проводяться евангельські кампанії, започатковані зарубіжними місіонерами і проповідниками, а потім продовжені своїми. Гуманна духовна програма, яка намагається дати відповідь на безліч життєвих проблем, її супровід духовною музикою та настановами здорового способу життя, відіграє певну позитивну роль в оздоровленні нашого суспільства, наверненні людей до гарного суспільного життя. Та, на наш погляд, що ґрунтується на системному спостереженні й аналізі проведення цих кампаній та їх наслідків, Церква АСД зіткнулася принаймні з трьома проблемами: по-перше, менталітет української нації відмінний де в чому від американської чи німецької ментальності, тому форми проведення цих кампаній із використанням зарубіжних прийомів і методів впливу інколи виявляються чужими й неприйнятними на тривалу перспективу (тимчасовий ефект чи афект цих кампаній ми не заперечуємо) для нашого народу: часто-густо вони дають негативні наслідки - люди розчаровуються і відходять від Церкви АСД; по-друге, Церква АСД не готова забезпечити для неофітів з високою освітою і багатим життєвим досвідом, які влилися в адвентистські громади, високодуховний, належним чином здійснюваний пастирський догляд, поскільки тоталітарний режим не сприяв підготовці і навчанню таких кадрів. І це теж стало причиною відходу певної частини новонавернених з Церкви; по-третє, новонавернені люди, які в останні роки поповнили Церкву АСД, прийшли до неї в основному не з традиційно-сімейних, успадкованих і виховних міркувань ("я там, де мої батьки і близькі"), не завжди такі люди правильно сприймаються традиційними носіями адвентизму. Останнє спричиняє певне відчуження, що негативно впливає на духовне життя і структурну монолітність адвентистських громад. У зв'язку з цим адвентистську Церкву турбують такі явища і тенденції як відхід від неї значної частини неофітів, а також виникнення на цьому тлі деяких суперечностей між членами Церкви АСД і служителями на теологічно-догматичній основі.

Тисячі нових людей, які останніми роками прийшли в Церкву АСД, здійснили цей вибір добровільно, за покликом свободи своєї совісті і вільної волі. За спостереженнями автора, в деяких громадах Церкви АСД служителі схильні до двох крайностей: 1) не піддають чіткому психологічному, соціологічному, філософсько-теологічному аналізу тенденцій розвитку

привнесеної цими людьми свободи, аргументовано і переконливо не доводять певної її згубності для традиційної духовності церкви, а силоміць, організаційними заходами відкидають все нове, що привносять ці неофіти в Церкву; 2) не піддаючи знову ж таки ретельному духовному аналізу всіх в сукупності елементів привнесеної свободи, загалом приймають її як вияв теологічно забарвленого модернізму, своєрідного пристосовництва до сучасності. Ці дві крайності негативно впливають на духовний стан віруючих.

Очевидно, не слід відкидати секуляризацію Церкви в розумінні її соціального служіння світові, але й не варто допускати до того, щоб світські тенденції, скажімо, переважали в Церкві. Водночас ми відмежовуємося від іншої крайності, яка побутує в деяких громадах АСД, а саме: у світі не може бути нічого доброго, ніщо світське не може збагачувати Церкву. У цих крайнощах Церква АСД може загубити своє духовне обличчя і не зможе у всій повноті виконувати свою місію в суспільстві, оскільки збіднюється духовність її членів у виявах її національних і культурних традицій.

Ці та інші проблеми, з якими нині стикається Церква АСД, потре-бують певних зусиль в їх вирішенні. Перш за все, поряд з ґрунтовною біблійною, теологічною підготовкою, служителям всіх рангів в Церкві АСД необхідно здобувати освіту з концептуальних напрямків індивідуальної та практичної психології, соціології, філософії, етики і естетики. Сучасний служитель церкви, безумовно, повинен бути підготовленим релігієзнавцем, ознайомленим з історією релігії взагалі і історією релігії в Україні зокрема. Збагачуючи свій духовний арсенал переліченими та іншими значеннями, служителі Церкви будуть раціонально, помірковано, а відтак і правильно реагувати на нетрадиційні міркування і поступки членів церкви. Водночас необхідно серйозно досліджувати (а не тільки читати) духовні праці О.Уайт, в яких даються ґрунтовні попередження і рекомендації, які є актуальними і для сьогодишнього стану Церкви АСД.

Християни адвентисти сьомого дня соціально здорова і корисна група в українському суспільстві. Такий заключний висновок наших розмірковувань зовсім не применшує духовність і суспільну корисність інших християнських і нехристиянських конфесій. Адже Україна - багатоконфесійна країна. Одним з принципів адвентистської віри є шанобливе ставлення до людей інших віровчень і переконань. "Ми визнаємо кожне сприяння, яке підносить Христа перед людьми, як частину божественного плану евангелізації світу, і ми високо цінуємо чоловіків і жінок християн в інших спільнотах, які зайняті наверненням душ до Христа" [Конституція Церкви АСД. - С.296].